

KOMITET NAUK ETNOLOGICZNYCH

ul. Umultowska 89 D, 61-614 Poznań, Collegium Historicum UAM

Stanowisko

Komitetu Nauk Etnologicznych PAN wobec Rozporządzenia MNiSzW

w sprawie współczynników kosztochłonności kształcenia

i prowadzenia badań.

Prezydium Komitetu Nauk Etnologicznych PAN w ramach trwających konsultacji na temat treści ww. rozporządzenia wyraża **zdecydowany protest wobec przydzielenia naszej dyscyplinie – tj. etnologii - współczynnika kosztochłonności – „1”**, zarówno w zakresie kształcenia studentów tego kierunku, jak i w obrębie prowadzenia badań.

Uzasadnienie

1. **Etnologia**, decyzją nowego Prawa o Szkolnictwie wyższym i nauce **została arbitralnie** (bez konsultacji i przy licznych protestach środowiska naukowego polskiego i wyrazów poparcia naukowych stowarzyszeń zagranicznych) **zaliczona do „fantomowej” dyscypliny nazwanej „naukami o kulturze i religii”**. Ten sztuczny zespół nauk złożony z etnologii (jako nauki społecznej), kulturoznawstwa i religioznawstwa **uznany został za jeden blok dyscyplin o tej samej kosztochłonności**, podczas gdy faktycznie **realizacja procesu kształcenia adeptów etnologii/antropologii jak i prowadzenia badań naukowych jest w tym obszarze nieporównywalna z pozostałymi dwoma naukami wtłoczonymi do jednego zespołu**.
2. **Etnologia/antropologia społeczno-kulturowa to dyscyplina zdecydowanie empiryczna**, bazująca na źródłach pozyskiwanych w trakcie **badania terenowych prowadzonych w kraju**, jak i poza nim, w tym w dużej mierze **na innych kontynentach**. Polscy badacze od wielu lat prowadzą badania we wszystkich regionach naszego kraju, w wielu krajach europejskich, a także w Ameryce Łacińskiej, Afryce, Azji i w Australii. W ten sposób aktywnie uczestniczą i wnoszą swój wkład do nauki europejskiej i światowej. Te **badania terenowe, stanowiące kwintesencję działalności naukowej**, trwają zazwyczaj dość długo (po kilka miesięcy i realizowane są w kilkusobowych zespołach). Tak więc z istoty praktyki badawczej etnologa/antropologa, niezależnie od tego czy prowadzi się **badania** na Śląsku, na

Ukrainie czy w Ekwadorze wynika, że **charakteryzują się one znaczną kosztochłonnością** powiązaną głównie z wydatkami transportowymi i pobytowymi w odległym od akademickiego ośrodka terenie.

3. Również **kosztochłonność kształcenia studentów etnologii/antropologii** odbiega znacznie od kosztochłonności tych dziedzin, które mają charakter „studiów gabinetowych”. **Integralną częścią procesu kształcenia studentów etnologii są praktyki terenowe, czyli dość kosztowne wyjazdy** i kilkutygodniowe pobyty młodych adeptów w regionie swych badań. Tylko w ten sposób, pod okiem doświadczonych wykładowców, poznają oni arkana, bardzo trudnej i wymagającej, pracy etnologa ucząc się metod postępowania z miejscowymi respondentami, dostarczającymi badaczom niezbędnych informacji (danych źródłowych) wykorzystywanych następnie w procesie naukowej analizy. **Bez tych wyjazdów w teren niemożliwe jest prawidłowe ukształtowanie profilu zawodowego przyszłego absolwenta kierunku etnologia.**

4. Z przytoczonych wyżej powodów **etnologia w dotychczasowym systemie podziału środków finansowych na kształcenie i na badania traktowana była jako dyscyplina o kosztochłonności** określonej współczynnikiem - **1,5, ale w skali zawartej od 1 do 3 pkt.** (a więc takiej samej jak archeologia, historia sztuki i wszystkie pozostałe dyscypliny humanistyczne). **Proponowany w projekcie współczynnik** o wartości – **1** , **ale w skali od 1 do 6 pkt. drastycznie obniża środki finansowe na kształcenie i badania statutowe,** co w istocie **uniemożliwi realizację dotychczasowych programów edukacyjnych i zahamuje prowadzenie badań realizowanych ze środków statutowych.** Komitet uważa, że po to, aby utrzymać dotychczasowy poziom finansowania przyporządkowany etnologii (a więc i całej grupie „nauk o kulturze i religii”) **nowy wskaźnik kosztochłonności w zakresie badań naukowych powinien być ustanowiony na poziomie co najmniej 3pkt.** (a więc takim jak pokrewne „nauki o sztuce”). **Na podobnym poziomie 3 pkt należałoby umieścić również kosztochłonność kształcenia** studentów etnologii (a więc na takim samym jaki uzyskała archeologia – dyscyplina również bliska etnologii/antropologii).

Kierując się przede wszystkim intencją prawidłowego rozwoju polskich nauk humanistyczno-społecznych, których ważnym składnikiem jest etnologia/antropologia uważamy, że projektowane w Rozporządzeniu **obniżenie współczynnika kosztochłonności,** a zatem w konsekwencji i środków finansowych przeznaczonych na badania i kształcenie, **spowoduje wyraźne obniżenie poziomu przygotowania absolwentów jak i wpłynie ograniczająco na poziom realizowanych badań i ich wydajność.**

Sądzymy, że **tego rodzaju skutki** w żadnej mierze **nie idą w parze z intencjami autorów reformy** polskiej nauki, **mającej** przecież w założeniu **przyczynić się do dynamicznego rozwoju a nie do ograniczania aktywności; do stopniowego „doganiania” zachodnich ośrodków badawczych a nie tworzenia jeszcze większego do nich dystansu.** Dlatego też

Komitet Nauk Etnologicznych PAN, reprezentujący w istocie całe środowisko etnologiczne razem ze wszystkimi uniwersyteckimi Instytutami Etnologii i Antropologii Kulturowej, (na UJ, UW, UAM, UŚ, UWr., UGd.,UMK, UŁ) apeluje do Ministerstwa o wzięcie pod uwagę naszych argumentów i **dokonanie weryfikacji wskaźników kosztochłonności dla etnologii, (jako jednej z kluczowych nauk wchodzących w obręb zespołu „nauk o kulturze i religii”), tak **aby - dostosowane były one realnie do faktycznych i niezbędnych potrzeb naszej dyscypliny.****

Przewodniczący KNE PAN

Aleksander Posern-Zieliński

Członek-korespondent PAN i PAU

Poznań, dnia 13.12.2018 r.